

Drets històrics. De què parlem?

JOSEP LÓPEZ DE LERMA

Advocat i professor de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la Universitat Internacional de Catalunya

"Ni el debat constituent ni la posterior jurisprudència del Tribunal Constitucional no avalen el reconeixement de drets històrics per a Catalunya més enllà, és clar, de la conservació, modificació i desenvolupament del seu dret civil"

A la Biblioteca Nacional (Madrid), s'hi troba un mapa polític d'Espanya de l'any 1852, l'autor del qual és Torres Villegas, que explicita «la división territorial con la clasificación política de todas las Provincias de la Monarquía, según el régimen especial dominante en ellas». L'antiga Corona d'Aragó hi figura sota el rètol d'«España incorporada o asimilada», i el País Basc i Navarra, sota el títol d'«España foral». La resta de la península, llevat de Portugal, com Espanya «uniforme o puramente constitucional que comprende estas treinta y cuatro provincias de las coronas de Castilla y León iguales en todas las ramas económicas, judiciales, militares y civiles». Aquest mapa no constitueix una anècdota; és la foto fixa d'un temps ja superat que ha deixat com a herència el debat sobre l'estructuració territorial de l'Estat que recollí el període constituent de 1977-1978 i que encara avui resta obert. Si observem la Constitució i el desenvolupament viscut de l'anomenat estat de les autonomies, hi veurem que es donen per incorporats a la uniformitat els territoris de Catalunya, el País Valencià i les illes Balears -aleshores en trànsit- i es manté la consideració de foral al País Basc i Navarra, amb les portes obertes cap a la seva plena integració en un únic territori, segons que posa de manifest l'estatut del primer.

Avalo aquesta tesi sobre la vigent Carta Magna i llur aplicació amb fets: un, la disposició final primera diu que la Constitució «empara i respecta els drets històrics forals», una redacció, aquesta, incorporada a partir d'una transaccional d'Arzalluz, amb l'amenaça d'abandonament de les Corts per part del PNB, sense cap mena de participació (en el debat parlamentari) de constituents catalans i amb innegable to d'exclusivitat. Dos, els únics estatuts d'autonomia que de manera coherent amb aquesta disposició en parlen, de drets històrics, són el basc i el navarrès, i ho fan de manera principal per mantenir/restablir una manera peculiar d'aportació econòmica a l'Estat o cupo a partir d'expulsar dels respectius territoris l'agència tributària espanyola. Tres, en la LOFCA, essencialment el model de finançament de les comunitats autònomes, allò que Torres Villegas anomenà «el modo de contribuir» dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó, es converteix en el «ramo económico» de la per ell qualificada Espanya uniforme, puix el sistema s'imposa per a totes les comunitats autònomes, a excepció de la basca i de la navarresa, i es consolida, així, l'assimilació a partir de negar per a Catalunya allò que sí que s'atorga a les comunitats forals. I quatre, el Tribunal Constitucional ha beneït amb la seva jurisprudència el model de l'Espanya foral versus l'Espanya uniforme, i ha establert que l'apel·lació constitucional als drets històrics només és per al País Basc i Navarra.

Em pregunto, doncs, a què obeeix l'afirmació «l'autogovern de Catalunya es fonamenta en els drets històrics del poble català, que aquest Estatut incorpora i actualitza», article 5 de la proposta de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya feta per la ponència parlamentària, i a què obeeixen les esmenes d'ERC i de CiU que proposen quadrar un cercle el centre del qual continua trobant-se amb caire d'inamovible a la Constitució. Perquè el Tribunal Constitucional ha deixat sentenciades dues qüestions d'indubtable importància per la seva càrrega jurídica i política: que l'aplicació de la

transcrita disposició addicional és exclusiva al País Basc i Navarra, ja que la titularitat dels drets històrics es refereixen als territoris que no van ser-ne privats pels decrets de Nova Planta (cas de Catalunya, per exemple), segons la STC 76/1988, i que l'existència de garantia constitucional respecte dels drets històrics no comporta títol independent del qual puguin derivar-se competències al marge de les específicament incorporades als estatuts, segons STC 159/1993, per a totes. Em fa la sensació que a alguns rectors de la política catalana d'avui els encanta més somiar truites que no pas fer els deures, i això no és bo. Ni es pot bescanviar blindatge competencial per una generalista clàusula de tancament que crida uns constitucionalment no reconeguts drets històrics, ni es poden interpretar les competències sota un prisma diferenciador basat en drets històrics que en cap cas la Constitució reconeix per a Catalunya.

Perquè s'hi podrà estar d'acord o no, amb la tesi exposada al començament, aquella que manté que la diferència entre l'Espanya foral i l'Espanya uniforme es troba recollit en la Constitució de 1978, en la línia que Torres Villegas intuïa/expressava en el seu mapa de 1852, però allò que és objectivament cert és que ni el debat constituent ni la posterior jurisprudència del Tribunal Constitucional no avalen el reconeixement de drets històrics per a Catalunya més enllà, és clar, de la conservació, modificació i desenvolupament del seu dret civil. No agradarà llegir-ho o escoltar-ho, però la realitat és tossuda i no hi ha estupidesa més gran que ignorar-la.

Article d'opinió publicat al diari EL PUNT el 26 de juliol de 2007